

Seria Policy Brief cuprinde texte bazate pe surse publice. Opiniile exprimate reprezintă punctele de vedere ale autorilor.

Criza economică atinge cel mai estic avanpost al Uniunii Europene: Cipru - efectul interdependenței economice din zona euro -

Alina Buzăianu

Economia globală de azi este caracterizată printr-o strânsă interdependență și coordonare, două elemente din ce în ce mai actuale și mai pregnante. Această caracteristică poate avea atât efecte pozitive, cât și negative. Așadar, vorbim azi mai degrabă de o rețea globală economică, decât de o economie globală propriu-zisă și prin urmare nu greșim dacă ne vom raporta la această rețea ca la un adevărat joc de domino. În prezent, când discutăm de interdependență economică, de întărirea și lărgirea legăturilor dintre economiile naționale pe piața globală a bunurilor, serviciilor și mai ales a capitalurilor atunci ne referim la ceea ce se numește de fapt proces de globalizare. Globalizarea este definită prin *interdependența economiei* dintre state, ca urmare a creșterii coeficientului de dependență față de economia mondială¹.

Un exemplu elocvent îl reprezintă însăși Uniunea Europeană, în cadrul căreia se arată atât multiplele interdependențe între statele membre la nivel economic, politic, social sau cultural, care a dus la dezvoltarea multilateralismului, cât și aspectul relațiilor inter-regionale, un exemplu servind relațiile extra-comunitare pe diverse segmente de colaborare. Cum spuneam, în lumea globalizată de astăzi, în care economiile sunt din ce în ce mai interdependente, o criză financiară la nivel național poate avea urmări consistente la nivel global. Efectele sunt cu atât mai vizibile și mai

¹ Mirela Mazilu, Factorii determinanți ai globalizării economice, Analele Universității “Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu, Seria Economie, Nr. 4/2010, pg. 135-139.

puternice în interiorul unui grup de țări care au o monedă comună, cum sunt cele din zona euro. Crizele recente și riscul de stabilitate al zonei euro au subliniat interdependența dintre statele membre UE și au expus în mod evident și pregnant vulnerabilitatea celor din zona euro.

Într-adevăr, criza datoriilor care lovește acum o parte a țărilor membre UE, țări care au și negociat acorduri de ajutor cu Uniunea Europeană și Fondul Monetar Internațional, a produs deja efecte asupra celorlalte state din zona euro². Dintre acestea, Cipru s-a dovedit a fi foarte vulnerabilă în fața acestei tendințe negative. Datorită faptului că nivelul de integrare dintre cele două economii, cipriotă și respectiv greacă este foarte înalt, era de așteptat, chiar inevitabilă influențarea situației economice a Ciprului, de către criza tot mai accentuată din Grecia. Ignorată de Turcia și solicitând ajutor atât de la Uniunea Europeană, cât și de la Rusia, Cipru se află în acest moment într-o situație delicată.

Și totuși băncile...

”Sistemul nostru fiscal atractiv³ ar fi lipsit de sens fără un sistem bancar puternic...”

Michalis Sarris⁴, președinte al Cyprus Popular Bank

În cursa pentru îndeplinirea criteriilor europene, Cipru a beneficiat de câteva puncte forte: o rată scăzută a inflației și un nivel la fel de scăzut al datoriei publice. Toată această conjunctură prielnică a făcut ca statul cipriot să parcurgă un drum sinuos, cu minime eforturi în ceea ce privește îndeplinirea obiectivelor europene avute în vedere. Prin îndeplinirea cu brio a criteriilor Pactului pentru Stabilitate și Dezvoltare, Republica Cipru a devenit membră cu drepturi depline a Uniunii Europene

² În Europa, creșterea economică a încetinit puternic din cauza crizei datoriilor suverane care afectează pentru al treilea an unele țări. *”Lagarde: Disputele privind datoriile SUA și problemele din Europa pot provoca o criză mondială”*, 06.01.2013, Mediafax (preluare pe www.economica.net).

³ Ani de-a rândul, serviciile financiare deosebit de atractive, bazate pe o impozitare scăzută, au constituit un adevărat atu pentru economia cipriotă. Acest tip favorabil de impozitare avea ca *target* Orientul Mijlociu, Africa, precum și companii din Rusia și alte țări europene.

⁴ fost economist la Banca Mondială și fost ministru de finanțe al Ciprului. A fost mandatat în ianuarie 2012, de autoritățile de reglementare bancare, să preia funcția de președinte al „Cyprus Popular Bank”, cunoscută anterior drept "Marfin Popular Bank". Sarcina lui este să găsească investitori care să plaseze 1,8 miliarde de euro, sau 2,4 miliarde dolari, în banca devastată de expunerea la datoriile Greciei. *”Criza din Grecia lasă Ciprul împotmolit în datorii”*, www.economica.net, 12 aprilie 2012 (accesat la 06.12.2012).

în anul 2004, pentru ca patru ani mai târziu să fie primită cu brațele deschise și în sânul grupului select al statelor euro.

Chiar dacă economia cipriotă nu depinde în totalitate de sistemul financiar, ci numai într-o măsură destul de semnificativă, totuși, Ciprul a dovedit o sensibilitate evidentă la problemele sectorului financiar, considerat ca principal motor al economiei țării. În eventualitatea ieșirii grecilor din zona euro, sistemul bancar cipriot, extrem de dependent de Grecia va avea teribil de suferit și va antrena consecințe nu foarte dezirabile⁵.

Potrivit unor date furnizate de Fondul Monetar Internațional, la începutul anului 2012, băncile cipriote ar avea credite restante sau alte sume de bani expuse riscului în cuantum total de aproximativ 152 miliarde de euro – ceea ce însumează de 8 (opt) ori PIB-ul țării. Din acest punct de vedere, unul extrem de nefavorabil, Ciprul se aseamănă ca tip de vulnerabilitate la șocurile financiare cu cel care a dus la situația devastatoare a Irlandei, adică este vorba de o vulnerabilitate *extremă*⁶. Dificultățile cu care se confruntă băncile din Cipru nu sunt cauzate în exclusivitate de expunerea lor la Grecia, ci și de presiunile ridicate asupra calității activelor, din cauza deținerilor de obligațiuni suverane elene, și de dificultățile macroeconomice interne (rata creditelor neperformante pentru creditele interne din Cipru a crescut de asemenea semnificativ în ultimul an deoarece economia s-a contractat, iar șomajul a crescut).

PIB comparativ – estimare pentru anul 2011

Țări	Grecia	Portugalia	Irlanda	Cipru*
PIB (în mld. euro)	227	173	155	17

* după alte surse PIB-ul Ciprului aferent anului 2011 s-ar ridica la 17,97 mld. euro. Predicțiile pentru 2013 arată faptul că acesta s-ar putea contracta cu 2,4 %.

Surse: Autoritatea Bancară Europeană; Banca Centrală Europeană; Bloomberg; FMI

⁵ Potrivit agenției de evaluare financiară Fitch, Cipru ar pierde 19 miliarde de euro în cazul în care Grecia ar intra în incapacitate de plată.

⁶ Economica.net, "Criza din Grecia lasă Ciprul împotmolit în datorii", <http://www.economica.net/criza-din-grecia-lasa-ciprul-impotmolit-in-datorii-22080.html>, publicat la data de 12 aprilie 2012 (accesat la 06.12.2012).

Expunerea destul de mare a băncilor cipriote la obligațiuni și împrumuturi grecești a zdruncinat destul de tare economia insulei. În plus, agențiile de rating au scăzut treptat pozițiile băncilor din Cipru, anticipând o potențială recurgere a statului la ajutorul MESF⁷, anticipare care nu s-a dovedit chiar atât de lipsită de fundament.

Aceleași agenții de rating apreciază că operațiunile extinse ale celor trei bănci cipriote: Bank of Cyprus⁸, Hellenic Bank Public și Cyprus Popular Bank⁹ în Grecia pun în pericol poziția capitalului lor și îl fac extrem de vulnerabil în fața unui *Grexit*. Expunerea Cyprus Popular Bank se ridică la 42 % din împrumuturile nete, în timp ce expunerea Bank of Cyprus este de 34 % din creditele brute¹⁰. În septembrie 2012, băncii cipriote Cyprus Popular Bank, a doua mare bancă din Cipru, i s-a aprobat un ajutor de stat în valoare de 1,8 miliarde de euro.

Expunerea sectorului bancar din diferite țări membre UE la datoriile suverane ale Greciei

(% din total sector bancar; date aferente sfârșitului de an 2010)

Țări	Germania	Franța	Cipru	Belgia	Marea Britanie
Cotă (%)	9	8	6	4	2

Sursa: *Financial Times*

Criza financiară din Europa și-a făcut simțită prezența în Cipru încă din 2009, iar în toată această perioadă au fost lovite mai puternic exact acele domenii considerate sectoare-cheie ale economiei cipriote: turismul și construcțiile. Punctul de plecare a fost deteriorarea situației finanțelor publice, fapt ce a fost determinat de o serie de factori interni, dar și externi.

Noua situație economică și financiară din Cipru arată faptul că efectele contagiunii crizei grecești continuă să se propage, chiar și după ce a fost necesar ca

⁷ Mecanismul European de Stabilitate Financiară.

⁸ Bank of Cyprus este prezentă în România sub brand propriu.

⁹ Cyprus Popular Bank este prezentă pe piața românească prin Marfin Bank.

¹⁰ Date disponibile la jumătatea anului 2012.

statul cipriot să șteargă 3 miliarde de euro¹¹ din datoriile suverane ale Greciei și, totodată, Ciprul este deținătorul sumei de peste 22 miliarde de euro constând în împrumuturi către sectorul privat din țara cea mai afectată de actuala criză din zona euro.

Mai mult decât atât, retrogradat la rangul de plasament speculativ – *junk* – de către principalele trei agenții de rating¹² din lume, statul cipriot a fost exclus de la posibilitatea de finanțare de pe piețele financiare pentru o perioadă mai mare de un an¹³, blocându-i-se astfel accesul la surse diversificate de acoperire a datoriei, prin împrumuturi mai bune, mai eficiente. Chiar dacă Grecia rămâne în zona euro, băncile cipriote se vor confrunța în continuare cu pierderi din cauza expunerii la Grecia, deoarece în continuare economia elenă se va contracta, iar calitatea activelor se va deteriora. Potrivit Fitch, perspectiva atribuită ratingului pe termen lung al Ciprului rămâne negativă, ceea ce înseamnă că ar putea urma alte retrogradări.

În aceste condiții, guvernul condus de Christofias¹⁴ a fost nevoit să facă o mișcare de redresare rapidă a situației. Și a ales în primă instanță să meargă pe mâna Rusiei, de la care a solicitat și în același timp a și obținut în cursul anului 2012 un împrumut în valoare de 2,5 miliarde de euro¹⁵, iar în presa locală și internațională se speculează deja pe marginea unui al doilea împrumut, ce ar urma să vină în anul 2013.

Banii veniți de la Moscova s-au dovedit a fi însă insuficienți și au determinat autoritățile de la Nicosia să ceară ajutorul Uniunii Europene. Ceea ce a urmat se poate

¹¹ Această sumă - relativ ne semnificativă pentru alte state UE mai mari, dar colosală pentru o insulă mică - de la care Cipru și-a luat adio pentru totdeauna, ar fi putut, de exemplu, să fie folosită în construirea de la zero a unei noi centrale electrice, atât de necesare țării. Vechea centrală electrică Vassiliko, distrusă într-o explozie din 2011, a constituit o mare pierdere, deoarece avea capacitatea de a acoperi aprox. 50% din nevoia de electricitate a Ciprului.

¹² Standard & Poor's, Moody's Investor Service și Fitch Ratings.

¹³ Excluderea s-a produs încă din mai 2011.

¹⁴ Demetris Christofias, actualul președinte al Ciprului, ales în 2008, tânăr aspirant comunist fiind, și-a definitivat studiile, unde altundeva decât la Moscova și, în mod firesc, vorbește fluent limba rusă. Aflat pe final de mandat prezidențial, fără perspectiva unei noi candidaturi în 2013 și bântuit de eșecul proiectului de reunificare a insulei, acesta s-a mulțumit să declare drept cea mai mare realizare a celor cinci ani de mandat, lansarea proiectului de căutare de noi resurse de petrol și gaze naturale în largul Mării Mediterane, în ciuda unei vehemente opoziții venite din partea Turciei. Eșecul reunificării insulei – lucru destul de greu de realizat în condițiile actuale – a constituit și motivul principal al renunțării lui Christofias la candidatura pentru un nou mandat în februarie 2013.

¹⁵ La o rată de împrumut sub nivelul pieței, de 4,5 %. Inițial, Rusia oferise Ciprului încă din anul 2011 suma de 5 mld. de euro sub forma unui împrumut avantajos, dar autoritățile cipriote au acceptat numai jumătate din sumă, spre a nu deranja și mai mult Bruxelles-ul și așa iritat de îndrăzneala unui stat membru de a căuta resurse financiare în altă parte, decât la organismele europene aferente.

rezuma astfel: în urma solicitării unui împrumut de la UE și FMI, decizie survenită în iunie 2012, Cipru devine pe lângă singurul stat comunist membru UE, cel de-al cincilea membru al Uniunii care încheie un acord de finanțare, după Irlanda în 2010, Portugalia în 2011, Grecia în 2011 și 2012 și Spania în 2012.

Negocierile durează deja de peste cinci luni, și vizează un împrumut salvator de cel puțin 17,5 miliarde euro¹⁶. Deocamdată nimic nu este stabilit cu certitudine: nici data semnării împrumutului, nici suma concretă, negocierile urmând a fi reluate în jurul datei de 21 ianuarie 2013, cu perspectiva încheierii favorabile a discuțiilor până în luna februarie. După reacțiile destul de vehemente ale președintelui cipriot la adresa oficialilor europeni sosiți în control, discuțiile de până acum par să fi fost cât se poate de aprinse și de complexe. Nici coloratura politică a liderilor ciprioți și nici o anumită doză de încăpățănare nu pare să ajute la fluidizarea demersului. Președintele Demetris Chritofias, la anunțarea acordului de împrumut și a demarării negocierilor cu Troica¹⁷, a ținut să amintească ciprioților (făcând probabil o paralelă *voită*) de evenimentele tragice de acum aproape 40 de ani, din timpul invaziei turce din 1974. Acordul prevede în mod primordial reducerea cheltuielilor cu cel puțin 1 miliard de euro.

”Prioritatea mea pe termen scurt, în 2013, este Cipru. Este o problemă care nu ar trebui subestimată, deoarece este mai gravă decât Grecia. Acest lucru nu este luat în considerare de pieșele financiare sau de presa internațională”¹⁸. În această notă a definit șeful miniștrilor de finanțe din zona euro, misiunea sa și a grupului pe care îl conduce, în anul ce abia începe, trăgând în același timp un semnal de alarmă mediului european și internațional cu privire la situația din Cipru. Cu datorii foarte multe și foarte mari și cu un necesar de finanțare ce atinge nivelul PIB-ului țării, Cipru se găsește într-o situație mai mult decât serioasă.

¹⁶ Din care 10 mld. euro destinate băncilor, 6 mld. euro pentru datoria publică scadentă și 1,5 mld. euro pentru finanțele publice.

¹⁷ Formată din Fondul Monetar Internațional-Banca Central Europeană-Uniunea Europeană.

¹⁸ Jean-Claude Juncker, șeful grupului de miniștri de Finanțe din zona euro.

Motivațiile Rusiei...

Rolul de *salvatoare* a unui stat aflat la *ananghie*, jucat de Rusia în cazul Ciprului a fost de la început privit cu oarecare suspiciune. *Financial Times* le-a denumit ca fiind motivații *opace*. Care ar putea fi motivele reale ale implicării Rusiei în rezolvarea crizei economice cipriote, altele decât, să spunem, atașamentul doctrinar al președintelui Christofias?

Să privim puțin lucrurile într-o manieră retrospectivă. În ultimul deceniu, Cipru s-a situat în mod constant, printre primii trei investitori în Federația Rusă, surclasând țări precum Olanda sau Germania¹⁹. Tot în Cipru se află și o mare parte din offshore-urile oligarhilor ruși, iar pe insulă s-ar afla aproximativ 50 000 de rezidenți ruși. Ceea ce se poate interpreta astfel: Federația Rusă nu sare în mod dezinteresat în ajutorul Ciprului, ci pentru a-și slava proprii cetățeni și propriile afaceri. În aceeași ordine de idei circulă și una dintre teoriile des vehiculate, și anume aceea conform căreia intervenția atât de promptă a Rusiei a fost îndreptată spre protejarea intereselor companiilor rusești cu operațiuni în Cipru. O altă variantă – negată imediat de guvernul cipriot – este că Rusia ar dori să obțină un tratament preferențial, chiar exclusivist, privind drepturile de a explora și ulterior exploata rezervele de gaze naturale care s-ar găsi pe coasta cipriotă.

Însă, de la reașezarea unei situații cu efecte imediate importante pentru statul rus și până la a deveni finanțatorul zonei euro este o cale destul de lungă. Federația Rusă este considerată și se comportă precum un stat destul de pragmatic, care nu-și irosește eforturile financiare și de orice natură pentru cauze *insignifiante*, doar de dragul altruismului. În doctrina intereselor Rusiei primează obținerea de câștiguri evidente de pe urma investițiilor realizate.

Se pare că Rusia ar mai fi primit cereri de ajutor financiar și din partea altor state, Cipru nefiind un caz singular. Deși autoritățile ruse s-au arătat fie și formal interesate în sprijinirea statelor cu probleme din zona euro, oficialii de la Kremlin s-au

¹⁹ Se pare că investițiile efectuate de Cipru în Rusia se ridică la peste 52 miliarde de euro, în decursul ultimilor 5 ani. Bani înșă circulă și în celălalt sens, oamenii de afaceri ruși fiind extrem de interesați de petrolul cipriot.

ferit să numească clar acele state care le-ar fi cerut împrumuturi și nici nu au divulgat vreo sumă anume.

Conform celor mai recente date furnizate de Banca Centrală a Federației Ruse, și preluate de presa internațională, la sfârșitul lunii iunie 2012, Rusia, din postura de cel mai mare exportator de energie din lume, deținea rezerve valutare și de aur de 514,3 miliarde de dolari, iar la sfârșitul lunii septembrie 2012, peste 41 % din rezerve erau în euro.

Un rol mic pentru o cauză mare

”Ceea ce este important pentru Cipru nu este numai să arate că poate să gestioneze un asemenea eveniment, ci să dovedească faptul că poate face acest lucru la fel de bine ca orice alt stat membru al Uniunii Europene”

Costas Yennaris, purtătorul de cuvânt al președinției cipriote a Uniunii Europene

Mandatul cipriot la cârma blocului european, atribuit prin binecunoscuta rocadă între statele membre UE, a debutat cu multe semne de întrebare, fiind întâmpinat cu o doză destul de mare de scepticism: cum ar putea o țară mică de aproximativ 800 000 de locuitori să conducă destinele a 26 state-surori și să promoveze politici pentru alte 500 milioane de locuitori-frați, mai ales că Cipru se afla la momentul preluării frâielor Uniunii într-o situație economico-financiară cel puțin instabilă?

Cu toate că deținerea Președinției semestriale a Uniunii Europene reprezintă un repertoriu mai degrabă simbolic - din ce în ce mai simbolic după înființarea, în anul 2009, a postului de președinte al Consiliului European, pe lângă cel existent de președinte al Comisiei Europene - preluarea funcției de către Cipru, pentru ultimele 6 luni ale anului 2012 a stârnit largi controverse. Vârful de lance l-a constituit, cum era de așteptat, mediul de afaceri german. În special acea parte a lui, apropiată de partidul conservator al cancelarului Angela Merkel. Voci aprige din respectivul grup de afaceri au considerat, de la bun început, ca inacceptabilă preluarea conducerii Uniunii Europene de către o țară aflată în plină criză financiară²⁰.

²⁰ Pentru prima dată în istorie, o țară aflată la cârma Celor 27 se plasează sub supravegherea Mecanismului European pentru Supraveghere Financiară (MESF), în același timp cu preluarea președinției semestriale a

Partea cipriotă a ripostat în felul ei, și nu neapărat în direcția Germaniei. Opinii avizate din sânul elitei politice și nu numai, au recepționat nerecunoașterea președinției cipriote a UE de către Turcia ca pe un afront, ca pe o provocare și au catalogat-o ca *inacceptabilă* pentru o țară cu statut de candidată la accesarea în structurile Uniunii Europene. De asemenea, au considerat atitudinea Turciei ca fiind nu numai potrivnică Ciprului, ci întregii construcții europene.

Președintele cipriot Demetris Christofias a declarat de la bun început, faptul că, nu intenționează să utilizeze președinția Uniunii Europene ca pe o armă împotriva Turciei și nici nu va forța punerea în discuție a problemei împărțirii insulei. Constrâns de împrejurări, și conform zicalei: *”de ce ți-e frică nu scapi!”*, mandatul Ciprului la cârma președinției Uniunii Europene s-a transformat în ceea ce s-a preconizat: o întrerupere a demersurilor Turciei de accesare în rândul structurilor europene²¹ și o mai mare divizare a insulei, cel puțin la nivel social și economic.

În august 1974, Cipru s-a mai aflat în situația de a fi *condamnată la faliment* atunci când, potrivit previziunilor agențiilor de rating de la acea vreme, ar fi trebuit ca în circa șase luni de la invazia militară turcă și ruperea de facto a insulei²², economia cipriotă să se prăbușească. Atunci, în ciuda tuturor previziunilor ce îi conturau un deznodământ sumbru, Republica Cipru a reușit să se salveze și să-și construiască totodată, o economie sustenabilă, cu un ritm de creștere stabil. Principalele atuu-uri au fost dezvoltarea sectorului turistic, un mediu juridic propice creșterii sectorului serviciilor, evitarea dublei impunerii prin semnarea de acorduri bilaterale cu diferite

Uniunii. Adică, pe durata mandatului de șase luni, Cipru s-a aflat practic sub *controlul* aceluiași state pe care, în mod oficial, ar fi trebuit să le *conducă*.

²¹ Ceea ce nu pare să-i dăuneze prea tare Turciei, fiind mai degrabă preocupată cu evenimentele din învecinata Sirie. Oricum situația va stagna, cel puțin până la alegerile din februarie 2013, când se va alege un succesor pentru actualul președinte Christofias.

²² În urma acestui conflict, insula cu o suprafață de aproximativ 9 000 de km² a fost divizată astfel: o treime din insulă, adică partea nordică a fost ocupată de armata turcă, această mutare fiind un răspuns la o lovitură de stat a naționaliștilor greci care doreau să o alipească Atenei. Astăzi, între cele două *teritorii* se află o linie de demarcație – așa-zisa ”linie verde”, asigurată de trupele ONU, și care împarte însăși capitala Nicosia între cele două comunități, turcă și greacă.

țări partenere, un impozit corporatist atractiv și nu în ultimul rând, multiple investiții în industria construcțiilor destinate cu prioritate nord-europenilor care au ales să se retragă aici, la pensie, Cipru devenindu-le astfel o a doua reședință.

Vom avea parte de același rezultat fericit și în cazul de față? Rămâne de văzut. Cert este faptul că, până la noi directive și, având în vedere posibile evoluții negative, Cipru este obligat de așa-zișii „*men in black*” să adopte...măsuri drastice de austeritate²³.

Prețul acestei austerități va fi greu de digerat de către un guvern foarte apropiat de sindicate și funcționari²⁴ și care caută totodată, să mențină o fiscalitate atractivă pentru întreprinzători, în special pentru cei din afara granițelor naționale.

Climatul internațional actual – extrem de nefavorabil, imposibilitatea obținerii finanțării externe la cote accesibile, impactul adițional exercitat de diverse evenimente în desfășurare, toate acestea au contribuit din plin la definirea stării convulsive în care se află economia cipriotă la momentul actual. Dintre toate efectele nocive, *cel mai important efect al deteriorării fiscale a fost pierderea credibilității ca stat*²⁵.

²³ Termenii draconici ai acordului cu Uniunea Europeană atinge parcă profunzimea austerității, ceea ce a determinat cotidianul *Der Spiegel* să afirme chiar că prin adoptarea unor astfel de măsuri se produce pierderea de facto a suveranității de către Cipru.

²⁴ Președintele Christofias a încheiat mai multe înțelegeri cu sindicatele, pentru a evita grevele și protestele împotriva măsurilor de austeritate asupra cărora convenise cu celelalte partide. La alegerile legislative ce au avut loc în luna mai 2011, partidele ce până mai ieri făceau parte din opoziție, au câștigat majoritatea în parlament și au început să impună o serie de măsuri dure destinate salvării economiei. Printre acestea se regăsesc: *”înghețarea indexării salariilor angajaților din sectorul public* (până în 2016), *reducerea beneficiilor* (salariile și pensiile vor fi reduse între 6,5% și 12,5 %, până în decembrie 2013), *diminuarea numărului de angajați și înghețarea noilor posturi din același sector public, inclusiv primării, creșterea TVA* (se va face în două etape: de la 17% la 19%), *identificarea tuturor beneficiilor sociale și limitarea acestora la populația cu venituri mici, precum și alte măsuri menite să reducă cheltuielile și să mărească veniturile*”. Ioannis Kasoulides, *Criza financiară văzută din Cipru*, Supliment 22 PLUS, nr. 325, 04.10.2011, www.revista22.ro (document accesat la 06.12.2012)

²⁵ Athanasios Orphanides, fost guvernator al Băncii Centrale a Ciprului, membru al Consiliului Guvernator al Băncii Centrale Europene (BCE).

Zona euro: situația statelor membre care au solicitat ajutor financiar de la UE

Țara	Data	Suma	Principala problemă
CIPRU	iunie 2012*	urmează a fi convenită în jurul datei de 21 ianuarie 2013	Supraexpunerea băncilor cipriote la obligațiuni și împrumuturi grecești (aprox. 40% din împrumuturi au mers către Grecia) și business-ul puternic afectat de prăbușirea comerțului cu/ din statul elen.
SPANIA	iunie 2012	aprox. 100 miliarde €	Anumite bănci au practicat o politică fantezistă de creditare, ceea ce a condus la un adevărat boom imobiliar. Criza datoriilor suverane și recesiunea ce a urmat au făcut ca mld. de euro sub formă de credite bancare să nu mai poată fi răscumpărate.
GRECIA**	mai 2010 și martie 2012	110 miliarde € 130 miliarde €	„Călcâiul lui Ahile” l-au constituit sumele exorbitante de bani împrumutate în contul cheltuielilor publice. Criza financiară combinată cu alte probleme adânc înrădăcinate în economia grecească, precum evaziunea fiscală ajunsă la cote alarmante au lăsat statul elen cu datorii colosale.
PORTUGALIA	mai 2011	78 miliarde €	Cheltuieli guvernamentale nejustificate de ridicate, împreună cu o economie slabă, necompetitivă au condus la acumularea de datorii imposibil de acoperit.
IRLANDA	noiembrie 2010	85 miliarde €	Supranumită cu ceva timp în urmă, <i>Tigrul Celtic</i> datorită economiei în creștere, Irlanda a avut la rândul ei un „călcâi” vulnerabil și la fel ca în cazul Spaniei, a fost reprezentat de boom-ul imobiliar. Acest boom necontrolat, nesustenabil a constituit principala cauză a intrării economiei într-o recesiune ce s-a lăsat cu mari pierderi înregistrate în conturile băncilor irlandeze.

* cererea de ajutor financiar din partea UE nu a fost încă aprobată.

** în cazul Greciei trebuie avut în vedere și faptul că, pe lângă sumele ce se constituie în ajutor financiar din partea UE, au mai fost șterse și anumite datorii la diverși creditori privați (vezi cazul celor trei miliarde ale statului cipriot).

Sursa: BBC News, „Cyprus to ask for bailout from eurozone partners”, 25 iunie 2012²⁶.

²⁶ Articol accesat la data de 28.11.2012 (www.bbc.co.uk/news/business).

Harta Insulei Cipru

Sursa: *The New York Times*

Referințe bibliografice:

- 1.Oana Albescu, *Etica în Relațiile Internaționale sub auspiciile interdependenței complexe*, Sfera Politicii nr. 152 (Relații Internaționale), octombrie 2010, pg. 17-23
- 2.Ioan T. Bari, *Tratat de economie politică globală*, Editura Economică, București, 2010
- 3.Roxana Ciurcanu, *Economia mondială între globalizare și regionalizare*, Analele Științifice ale Universității "Alexandru Ioan Cuza" din Iași, Tomul L/LI, 2004/2005, pg. 85-90
- 4.Liliana Crăciun, *Viitorul și noua față a economiei*, Economie teoretică și aplicată, vol. XIX, nr. 1 (566)/2012, pg. 65-72
- 5.Adela Deliu, *Ideologia globalizării – repere teoretice*, Sfera Politicii nr. 163 (Teorie și ideologie politică), septembrie 2011, pg. 44-51
- 6.Anthony Giddens, *Europa în epoca globală*, Editura Ziua, București, 2007
- 7.Mirela Mazilu, *Factorii determinanți ai globalizării economice*, Analele Universității "Constantin Brâncuși" din Târgu Jiu, Seria Economie, Nr. 4/2010, pg. 135-140.

*** Daniel Dombey, "Cyprus scrambles to avoid Greek contagion", *Financial Times*, 4 iunie 2012 (accesat la 02.01.2013)

- *** Oguz Ozdaş, *"Economic Collapse of Southern Cyprus"*, Strategic Outlook, 12.12.2012 (accesat la 02.01.2013)
- *** Jack Ewing, *"Greek Crisis Leaves Cyprus Mired in Debt"*, The New York Times, 11 aprilie 2012 (accesat la 02.01.2013)
- *** Kerin Hope și Peter Spiegel, *"Nicosia acts to shore up Cypriot bank"*, Financial Times, 17 mai 2012 (accesat la 01.01.2013)
- *** Tony Barber, *"Why Cyprus couldn't avoid the 'men in black'"*, Financial Times, 9 octombrie 2012 (accesat la 28.11.2012)
- *** Peter Spiegel, Joshua Chaffin, *"Cyprus faces triple wave of trouble"*, Financial Times, 27 iulie 2011 (accesat la 06.12.2012)
- *** James Wilson, Daniel Dombey, Peter Spiegel, *"Cyprus requests eurozone bailout"*, Financial Times, 25 iunie 2012 (accesat la 11.12.2012)
- *** Tony Barber, *"Cyprus must pay price for joining euro"*, Financial Times, 9 octombrie 2012 (accesat la 23.12.2012)
- *** Andy Dabilis, *"Impasul din Cipru continuă"*, SE Times, 27 martie 2012, (accesat la 23.12.2012)
- *** Helena Smith, *"Cyprus takes over EU presidency amid doubts whether it can navigate crisis"*, The Guardian, 4 iulie 2012 (accesat la 28.11.2012)